

Posl. 4
Naročnina c. 10
Maribor
Naročn. 40 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprete reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

80. številka.

MARIBOR, dne 2. septembra 1925.

Letnik I.

Pogodba brez moralne podlage.

Naše ljudstvo pozna pripovedko o neki budali, ki si kupi ribo, jo zvečer domov grede ogleduje tako dolgo, da pade riba iz rok v mlako. Bedak grabi in išče po mlaki ter zagrabi žabo. Žaba kvaka, bedak pa pravi: Le kvakaj kakor hočeš; kot ribo sem te kupil in kot ribo te pojem.

Ta pripovedka mnogo spominja na RR strankarsko pogodbo. Za jetniškimi vrati se je Radič pogodil z Pašičem, svojim pristašem je pa rekel, da je to pravi narodni sporazum. Ko je prišel iz ječe in se je rešil vseh nevarnih paragrafov, ki mu jih je nad glavo obesila PP vlada, je pa začel na vsa usta govoriti, da je to pravi narodni sporazum. Na eni strani ga je sram povedati, kako je prišel do pogodbe z radikali, na drugi strani pa ima menda o ljudstvu mnenje, da se da prav lahko prevariti. Ko govori o ustvarjanju kmetijske države, seveda mnogi pristaši začudeno gledajo ter se odmikajo, mnogi pa zopet slepo poslušajo glas svojega voditelja ter jemljejo žabo za ribo.

Narod, izvzemši prave nasilnike je res za pravi sporazum in početkoma RR strankarske pogodbe so se mnogi nadali, da bi znala voditi tudi ta pot v smeri pravega narodnega sporazuma. Kmalu se je pa pokazalo, da radičevsko vodstvo k pogodbi z radikali ni bilo samo prisiljeno, ampak, da so radičevci kot delničarji vladne oblasti tako potisnjeni ob steno, da radikalom ne upajo in ne morejo postaviti nobenih vprašanj v pogledu osnovanja pravega sporazuma ali vsaj boljšega upravnega reda v državi.

Radič neprestano kliče: »Mi ničesar ne zahtevamo! Ne zahtevamo, ker se bo vse sporazumno in samo od sebe najbolje uredilo.« Svet čaka na to sporazumno urejevanje mesec za mescem, a ko nič ni, mora vendarle uvideti, da Radič zato ničesar ne zahteva, ker ne more in ne sme. Če je to vse, kar je bilo povedano v vladni deklaraciji, potem ima nervozni Pribečević prav, ko kriči: »Pa zakaj ste mene vrgli iz vlade, ko vendar vodite politiko PP nacionalnega bloka in delate vse to, kar sem tudi jaz delal!«

Pogodbo ali protokol sporazuma so radičevski pogodbeniki opisali v najlepših barvah in tudi obetali njeno objavo. O tem pa še do danes ni sluha ne duha. Če bi bil to pošten sporazum, bi ne bilo prav nobenega vzroka, da se skriva ne samo pred javnostjo, ampak tudi pred lastno parlamentarno večino. Radikali tako mimogrede omenjajo, da se sporazum zato ne objavi, ker so v njem stvari, ki bi bile za radičevce neprijetne in škodljive pred ljudstvom. Radič je pa javno pripovedoval, da se ne objavi radi tega, ker so v njem glede odslovitve Pribečevićeve skupine neke stvari, ki bi bile neprijetne za radikale.

RR pogodba nima moralne podlage. Bila je izsiljena od zaprtega človeka, jetničar jo je izsilil od jetnika, postopalo se je v duhu gozdnih vitezov, ki svoji žrtvi stavijo na izbiro: denar ali življenje — in pri tem je bil jetnik ali žrtev prav majhen človek, ki je mislil samo na sebe ter je na vse rekel ja in amen — samo da se reši.

Radič je moral podati najrazličnejše dokaze iskrenosti ali svoje spreobrnitve, kakšne dokaze iskrenosti so pa podali radikali? Lani pod Davidovićevo vladjo se je reklo na Pašičevem shodu v Bjelini: »Hrvati moraju, da legnu« — Hrvati morajo pasti. Kaj se je sedaj od Pašiča, Markovića, Maksimovića, Uzunovića itd. storilo ali vsaj reklo, da Hrvati lahko živijo? Prav nič. Nobeden radikalov ni odvrnil ali žrtvoval svoje hegemonistične srnaovske ideologije. Razni radikalski prvaki, katere je Radič šest let upravičeno kritiziral, se niso niti malo spremenili in je samo Radiču mogoče proglasiti jih kar čez noč za »superiorne« ljudi, za »patrijarhe sporazuma«, za voditelje seljaške politike in države, za poštenjake itd. Čez noč ali kar na mah spremeniti sodbo in naziranje, je Radičeva posebnost. Narod pa ve, da je za pravi sporazum potrebna srčnost in poštenost, vedra duša in svobodna volja, kar pa Radiču manjka in kar pri RR pogodbi ni pokazal nobeden od pogodbenikov. — tgr

Značilna zborovanja.

Radičevski desident poslanec Jagatič in zajedničarski poslanec dr. Zanič sta imela v nedeljo

v Sisku zaupniški sestanek.

Ki se je pa pretvoril v velik shod, ker se ljudstvo le zelo zanima za pravo lice RR sporazuma in ne da zadovoljiti z raznimi obljubami. Poslanec Jagatič je mirno in stvarno razložil zgodovino in značaj nove Radičeve politike. Proti resnici so se radičevci zatekli

k nasilnim metodam.

Organizirana skupina izzivačev je kričala, tolka s palicami, zvižgala in drugače motila shod dokler je niso zborovalci izrinili ven in dokler ni sama uvidela, da nima uspeha.

Poslanec dr. Zanič je dejal: »To sem pričakoval in dobro je, da se je to zgodilo. Ljudje, ki so prevzeli Pribečevićev program, so prevzeli tudi njegove metode. Orjuna je težka bolezen in kakor vidimo, je tudi nalezljiva —«

Zborovalci so videli, kje je resnica in so obsojali novo Radičevo politiko.

Radikalni shod v Križevcih.

V Križevcih so v nedeljo radikali priredili svoj sporazumaški shod, in sicer so nastopili kot govorniki

državni podtajnik dr. Ivković, prof. Jelenič in poslanec Aleksa Zujović. Na shod je prišla radikalna gopoda iz Zagreba, nekaj železničarjev so baje prignali in prisilili, ostali so pa bili profesionalni radičevci. Dr. Ivković in Jelenič sta silno napadala Pribečeviça ter samostojne demokrate dolžila ovađustva, ščuvanja, volilnega nasilja, tatvine volilnih kroglic itd., da bi seveda radikali izgledali kot čisto nedolžni. — Shod je imel

protisamostojno-demokratski značaj.

Tretji govornik poslanec Zujović je pa predstavljaj veselo RR politiko. Začel je z izreki številnih junakov iz srbskih narodnih pesmi, prešel na hrvatsko junaško zgodovino in zaključil s sporazumom češ, da sta Pašič in Radič največja moža, a da bi morala tudi iti, če bi bila proti sporazumu.

Mnogo in lepo se je govorilo o dobi, ko bodo

pred zakonom vsi enaki,

v »Križevcih kakor v Timoku, v Zagrebu kakor v Beogradu.« — Na shodu sicer ni bilo takih ljudi, a so za to po celi državi — »od Maribora do Gjevgejelije«, ki vprašujejo: Zakaj se to še ni zgodilo in zakaj radikali ne uvedejo enakopravnosti, ko so vedno na vladi. — tgr

Politične beležke.

Radič v Zenevi. Pod tem naslovom razmotriva zagrebški »Hrvat«, da radikali po dobro prevdarjenem načrtu pošiljajo sedaj Radič v Zenevo. Pred dobrim letom so se zdeli vsem Francozom ali vsaj veliki večini mirovni dogovori nedotakljivi, sedaj je pa začela tudi francoska večina računati s tem, da mirovne pogodbe niso večne in da jih bo treba revidirati. Vsak čas lahko pride do revizije mirovni pogodbe in ko se enkrat to zgodi, potem bo mednarodni forum tudi dostopen ne samo narodnim manjšinam, ampak tudi narodom, ki tvorijo nove države. Radikali so predvidevali ta slučaj in so vedeli, da bi lahko imeli neprimolike, če bi Radič ostal pri svoji stari politiki. Dovolj neprijetno jim je bilo, ko je Radič poprej, ko ni bilo nobenih izglede na uspehe, pošiljal v svet svoje memorandume, kaj bi pa šele bilo, ko bi mednarodna politična situacija stala enkrat v znamenju revizij. Radič je radikalom v najpripravnejšem času kapituliral in ob ugodni priliki hočejo sedaj njegovo kapitulacijo tudi razstaviti v zunanjem svetu. Radič mora v Zenevo, da izjavi, kako so Hrvati zadovoljni z ustavo, s centralizmom in s Pašičevimi me-

todami. Radič mora v Zenevi preklicati svojo dosedanjio politiko in z jezikom izbrisati onih 160.000 podpisov, ki jih je nekdanj na Hrvatskem zbral za protest proti vladi v Beogradu. Radikali pošljejo Radiča v Zenevo, da tam izjavi, da vsi bodoči protesti in eventualni podpisi ničesar ne veljajo. »Seveda je vse skupaj tudi sleparija« — pravi »Hrvat« na koncu, »ker Radič po pravem ničesar ne more objavljati in izjavljati v imenu Hrvatov, ker naroda ni vprašal za odobritev svoje politike.« Kar bo Radič izjavil, bo izjavil za sebe, za svojo žlahto in za one poslance, ki se mu slepo pokorijo, nikakor pa ne za hrvatski narod, katerega je tako kruto prevaril. Radič naj gre s svojim »sporazumom« pred narod na volitve ali pa naj poskusi pobirati podpise za svojo novo politiko. »Hrvat« pravi, da jih od nekdanjih 160.000 ne bo dobil niti 16.000. — tgr

Zanimive izjave o novi Radičevi politiki. Poslanec dr. Buč, ki je zapustil Radičev poslanski klub, je imel razgovor z urednikom zagrebških »Novosti«. Na vprašanje, zakaj se je ločil od Radiča, je odgovoril, da se je ločil Stjepan Radič od stare hrvatske politike, katero so poprej v najtežjih časih in ob velikih žrtvah skupno vodili. Poslanec dr. Buč je razložil, da je bil Radič

poprej skrajni ekstremist in da se ni brigal za nobene nasvete in pomisleke od strani svojih poslancev. Njegov nastop proti lanski Davidovićevi vladi, je bil večini hrvatskih poslancev naravnost nerazumljiv. Nerazumljiv je pa tudi njegov sedanjí preokret. To je v pravem pomenu besede patološki pojav. Dr. Buč pravi, da je slišal od ljudi, ki poznajo Radiča že od mladega, da se Radič vsakih pet let enkrat temeljito in kar čez noč spremeni. Pri vsej svoji veliki inteligenci ima abnormalna nagnjenja in na vsa trezna svetovanja in pri-govarjanja odgovarja z največjo trdovratnostjo v največjem nasprotju z vsem tem, kar vsi drugi smatrajo za pravilno in potrebno. Dr. Buč meni, da se je Radičovo patološko poglavje že začelo pred zadnjimi volitvami. Poslanci so mislili, da je odpotoval preko meje, Radič se je pa skril, in sicer nerodno, da se bolj ni mogel. Mi, pravi dr. Buč, nismo vedeli kje je, vedele so pa dobro služkinje, da tiči v luknji, iz katere so ga seveda policaji izvlekli na dan, ko se jim je čas za to zdel ravno primeren. Poslanec je prepričan, da je hrvatsko ljudstvo pametno in odločno ter da bo zavrglo novo Radičevo politiko. Drugi desident, poslanec Jagatič je pa za neko zajedničarsko glasilo opisal ves razvoj Radičevega preobrata in je njegova izjava tako točna, naravnost zgodovinsko važna, da jo objavimo ob drugi priliki v celoti. — tgr

Želje po rekonstrukciji vlade. Da so radikali nezadovoljni s sedanjim prometnim ministrom, je že znana stvar, radičevci pa želijo, da bi prišlo do rekonstrukcije vlade in da bi bil ob tej priliki tudi izmenjan notranji minister Maksimović. Gospod minister se je sicer pobratil z Radičem, a je radičevcem zelo neprijeten, ker vsi njihovi predlogi izginejo v njegovi miznici. Notranji minister je sprejel že celo kopico radičevskih predlogov o spremembah na upravnih mestih, a je vse to ali odložil ali pa predložil Pašiču najbrž brez vsakega priporočila. — tgr

Odnosaji med radikali in radičevci. Radič pravi, da so najboljši, a kakor je že navadno, ga tudi v tem pogledu demantirajo vsakodnevni dogodki. Največji in najizdatnejši demanti je pa to, da radičevci doslej še nimajo ničesar pokazati, kar bi bili od svojih vladnih zaveznikov dobili. Predlogov glede imenovanja velikih županov in drugih upravnih funkcionarjev radikali niso hoteli sprejeti. Razni listi poročajo, da se vse radičevske želje in predlogi predlagajo Pašiču. Ko je bil notranji minister Maksimović zadnjič pri Pašiču, je ba-je dobil od njega instrukcije, ki so za radičevce še posebno neugodne. Izgleda, da ima Pašič namen pustiti radičevce kot vladinceve popolnoma na suhem, da bi bili pri novih volitvah pred ljudstvom popolnoma prazni. Staro opozicijsko politiko so odvrkli, v vladni politiki bodo pa ostali brez vseh uspehov in tako se bo dalo pri volitvah lahko z njimi opraviti. — tgr

Seja vodstva HSS. Zadnja seja vodstva HSS se je vršila pri zaprtih vratih. Po seji je izdal Stjepan Radič komuniké, v katerem stoji seveda na prvem mestu, da je govoril najprej predsednik eno celo uro o pomenu sporazum in da je bil njegov govor sprejet z globokim razumevanjem in popolnim uvaževanjem. Potem se našteva, koliko časa so govorili posamezni ministri in novi državni podtajniki ob neizogibnem zatrevanju, da se je vse popolnoma odobrilo, ne pove se pa, kaj se je govorilo in kaj se je sklepalo. Zanimivo je, da Radič ne rabi več naziva »hrvatsko narodno zastopstvo«. — tgr

Priklopitev Medjimurja mariborski oblasti. Pod naslovom »Odličan uspeh Radičeve politike« poroča zagrebški »Hrvat«, da je Pašič odredil pripojitev Medjimurja mariborski oblasti. To je protivno zdravemu razumu že iz zemljepisnega stališča, a se je vendar zgodilo. Medjimurje je bilo objekt koncesij, ki jih je Pašič za vsak slučaj čuval za Hrvate. Ta pokrajina je imela svojega poverjenika, ki je bil odvisen od velikega župana v Zagrebu. Medjimurje je imelo tako svoj poseben upravni značaj. Ko so se pa radikali tako poceni sporazumeli z radičevci, pa niso bile koncesije več potrebne in je Radičev najnovejši pobratim, notranji minister Maksimović spravljal v dvanajstine odredbo, da se odpravljajo okrožna načelstva. Na temelju tega se je odredilo, da se poverjeništvu za Medjimurje odpravi in Medjimurje priključi mariborski oblasti. — tgr

Po svetu.

Avstriji proti priključitvi k Nemčiji. Na Dunaju je preteklo nedeljo priredila avstrijsko-nemška zveza manifestacijo za priključitev Avstrije k Nemčiji. Kot govorniki so bili najavljeni večinoma sami politiki iz Nemčije, med njimi predsednik parlamenta Loebe. Manifestacija se je končala s fujaskom, ker se je v večmilijskem mestu, kot je Dunaj, zbralo samo 8 do 10 tisoč manifestantov. Avstrijska vlada je prireditve popolnoma ignorirala ter ni niti oficijelno pozdravila nemških politikov. Gibanje za priključitev k Nemčiji je med Avstrijci znatno oslabele, ker so uvideli, da bi jim

priključitev samo škodovala ter iz Avstrije napravila brezpomembno pokrajino.

Pogajanja za garancijski pakt. Nemčija je pristala na francosko-angleško-belgijski predlog, da se udeleži konference pravnih strokovnjakov v Londonu, ki bodo pretresali važno vprašanje bodočega garancijskega pakta. Konferenca se je pričela dne 31. avgusta; vsako navedenih držav zastopa en delegat. Tudi Italija je poslala na konferenco svojega odposlanca ter se tako prvič oficijelno udeležuje pogajanj za varnostno pogodbo. Pravniški strokovnjaki bodo samo redigirali vsebino in obliko sporazuma, odločitev bo pa padla na prihodnji konferenci, katere se udeležijo tudi zunanji ministri zainteresiranih držav.

Nova amnestija ruskih emigrantov. Ob proslavi osemletnice revolucije namerava sovjetska vlada v Moskvi proglasiti novo, popolno amnestijo za vse emigrante, ki se še niso povrnil. Takih emigrantov je še približno 2 milijona ter so raztepeni po vseh evropskih državah.

Brezsrčnost.

Med dolgo vojno dobo je srčna kultura silno trpela, kar ni čuda, ker se je veliko več pozornosti posvečalo municijskemu kot pa človeškemu »materijalu«. Povojna doba orožja in municije sicer ne potrebuje, srčno kulturo pa vendarle ruši naprej.

Posebno znamenje današnje dobe so mnogoštevilni zločini in samomori. Zločini in samomori so sicer bili in bodo, a na dandanašnjih je nekaj posebnega. Pri zločinih so namreč oni iz obupa, lakote in raznih razumljivih človeških izbruhov strasti v veliki manjšini napram onim, ki jih počenjajo ljudje v izbruhih neke nerazumljive divje strasti in pa zato, da bi svoje imetje še pomnožili. Lačni veliko manj krađejo, kot pa siti in prej si kak milijonar prislepri še en milijon kot pa revež malenkostni znesek za največjo potrebo. Političnih umorov in zločinov je veliko več na strani onih, ki hočejo po vsej sili vladati ali ki hočejo obdržati in še razširiti velike samovoljno prisvojene privilegije, kot pa na strani onih, ki se borijo za svoje najosnovnejše pravice. Politično izraženo se to pravi, da je veliko več zločinov in nasilja od desnice, kot pa od leve.

Samomorov je sicer strašno število iz strasti in moralne slabosti, a največ jih je le iz strašne bede in obupa.

Obraz današnje dobe je strahovito brezobziren in brezsrčen. Velika večina onih, ki imajo veliko, lepo imetje, rine v neugnani nenasitnosti brezobzirno naprej. Ljudje, ki bi od svojega dobrega delili ubogim, postajajo vedno redkejši. Kdor se je preril do gotovega blagostanja, ta gleda ljudi okrog sebe samo kot tekmece, katere je treba prehiteti, izpodriniti, odstraniti, višje in boljše stoječi so mu ideal, vse, kar je spodaj, je pa zanj brez pomena in brez imena.

O revežu, ki se je na kakoršenkoli način s svojo bedo izpostavil javni pozornosti, prevladuje v javnosti ton brezsrčnega zasmeha. Če pride revež na obtožni klopi, se o njem govori in piše kakor o izrodki, kakor o zlu, katero je treba uničiti, zločinec iz boljših krogov je pa predmet splošne velike pozornosti in če se mu iz sadizma ne dela reklama, se pa nanj nanaša vse, kar je ljudem še iz poštenjavih časov ostalo v pogledu dušeslovja, človekoljubja itd. Znani mladoletni zločinec iz zelo premožne hiše, Paskijevič, po raznih listih ni bil samo »feš dečko«, vzor razuzdane mladine, ampak za njegov zločin so se iskala tudi vsa mogoča opravičila in kakor samoposebi razumevno, se je zanj zahteval poseben zakon.

Če gre človek v smrt iz bede in obupa, se tak slučaj sicer podrobno opiše, a se le redkokdaj poseže med vzroke uničenega življenja. V Zagrebu so imeli nedavno slučaj posebnega »trdovratnega« samomorilca. 60 let je bil star, brezposeln in bolan. Najprej se je vrgel pod tramvaj, ko so ga rešili in obvezali, je pa še nekaj časa počakal in je — skočil v Savo. Mnogo se je pisalo, kako zelo trdovraten je bil v svojem samomorilnem namenu in nihče se ni spomnil na to, kaj je rojilo temu človeku po glavi, predno je začel iskati in predno je našel smrt. Starec gotovo dolgo ni mogel verjeti, da bi ga 120.000 someščanov s toliko kulturo, s tolikimi dobrodelnimi ustanovami, s toliko hvalisanim družabnim redom itd., pustilo umreti od lakote. Ko je to nado izgubil, se je pred palačami velebank in veletgovin vrgel pod tramvaj. Smrt mu je pa odvrnil družabni red, ki ga je spravil v bolnico, ga obvezal, potem pa zopet pustil na cesti. Družabni red je glede nesrečnega člana človeške družbe svoj program izčrpal in basta! Človek je potem poiskal boljšo priliko za smrt in za rešitev od tako dobrega družabnega reda.

Tudi v državnem življenju imamo strašne primere polne brezsrčnosti. Ministri, ki imajo mesečno okroglo 40 tisoč dinarjev same plače, sestavljajo zakon za invalide, po katerem bi dobil najtežji invalid toliko, da si lahko vsak dan kupi en kilogram črnega kruha.

V rokah ministrov je tudi usoda penzionistov, ki so dolga desetletja delali za državo in za skupnost, a imajo danes na stare dni komaj toliko, da ne pomrjejo od lakote. Pri tem brezsrčnosti še ni dovolj. Mora se napraviti še razlika med starimi in novimi penzionisti. Novi penzionist sicer nima niti približno dovoljne oskrbe za daljšo službeno dobo za dobro tretjino manj pokojnine, svoja stara leta, a stari penzionist ima za isto ali še

Rudarjem se znižuje beraška plača za najnapornejšo, smrtno nevarno delo, ker se ljudem, ki v enem mesecu toliko porabijo kot par delavskih družin v enem celem letu, zdi najprikladnejše varčevati pri delavskih plačah. Dovolj primerov! — Brezsrčnost je že kakor poplava. Kdo jo bo ustavil? — Spodaj, kjer so žrtve, vidimo

precej jezov, zgoraj, kjer je moč in oblast, pa — nobenih. — tgr

Iz Slovenije.

Umrli je dne 30. avgusta na Tinjah pri Slov. Bistrici tamošnji g. župnik Jernej Podpečan. Rajni je bil rojen dne 17. 8. 1883 v Galiciji pri Celju. Posvečen je bil dne 25. 7. 1907 v Mariboru. Kaplanoval je v Podsvetju in v Konjicah, odkoder je prišel za župnika na Tinje. Zadnja leta je bolehal na črevesih. Podvrgel se je mučni črevesni operaciji, ki mu je podaljšala življenje za nekaj mesecev. V boleznih je neizmerno veliko trpel in mu je bila smrt rešiteljica dolgega trpljenja. Blagopokojni je bil vesten, vnet in obče priljubljen dušni pastir in mu bo ohranjen povsod, kjer je deloval, hvaležen spomin.

Polovična vožnja za udeležence za Delavski dan 7. in 8. septembra v Mariboru je od ministrstva dovoljena pod MS št. 22597-25 in 22782 od 6. avgusta 1925. Na postaji, kjer udeleženec vstopi, mora kupiti celo karto, ki velja tudi za nazaj. Pri blagajni naj vsak zahteva mokri žig. Legitimacijo dobi vsak v Mariboru na zborovanju. — Za stanovanja je poskrbljeno. Prenosišča se bodo dobila v dobrih gostilnah po jako zmernih cenah.

Slavje Zveze slovenskih vojakov, ki se je vršilo na Brezjah, je poteklo nad vse impozantno. Že na predvečer so prihajali udeleženci iz vseh delov Slovenije. Poseben vlak iz Štajerske je prispel s precejšnjo zamudo, okrog pol 11. zvečer na Otoče. Došle so že od daleč pozdravljali s pokanjem topičev in pritrkovanjem zvonov. Ob pol 12. je bil pričetek romarske pobožnosti. Bivši vojni kurat č. g. M. Ratej je imel pridigo, ki je pač slehernemu udeležencu, bivšemu vojaku iz zelene Štajerske segala do srca. Po končani pobožnosti je bilo pred cerkvijo in bližini iste pravo taborišče. Zbirali in našli so se tovariši, se bratsko pozdravljali, mogočno je donela lepa slovenska pesem, tja v pozno noč, med tem ko so neutrudljivi zvonarji s pritrkovanjem naznanjali velik in lep pomen slavlja ter pozdravljali vedno novo prihajajoče udeležnike. Ko pa je napočil dan, so se množice kar valile proti Brezjam. Ob 7. je prispela jeseniška godba, ki je svojo nalogo izvrstno rešila. Ob pol 10. je bil pričetek slovesnosti. Po kratkem govoru je odkril in blagoslovil vpok. voj. superior g. Kokalj lepo spominsko ploščo, dar slovenskih vojakov M. P. na Brezjah. Nato je imel tajnik Zveze g. Bonač slavnosten govor, prežet domovinske ljubezni, hvaležnosti do preminulih tovarišev in ljubezni do bivših vojakov, ter priporočal vse varstvo in pomoči Marije. Govoru je sledila sv. maša za rajne tovariše. Po isti so odpeli bivši vojni kurati mrtvaške molitve za padle vojake, zapel je zbor pevcev, zaigrala godba in trobentač je naznanil pričetek obnega zbora in zborovanja ZSV. Predsednik Zveze vpok. major Colarič otvori zbor, pozdravi navzoče tisoče mož in mladeničev — bivših vojakov, goste in prijatelje Zveze ter zastopnike vojaške oblasti. Zatem slede poročila funkcionarjev, ki se odobre, slede pozdravi in govori, po istih pa volitev odbora za leta 1925-26. Odbor je sestavljen iz pristašev vseh strank. Kralju se je poslala brzojavna pozdravka. Zbor pa sta brzojavno pozdravila general Maister in poslanec Žebot. Popoldne ob dveh so pa imeli zastopniki posvetovanje ter si določili smernice za nadaljno delovanje. Vtis, ki ga je napravila slovesnost na tisoče udeležencev in bilo jih je okrog 10 tisoč, je bil najboljši. Kakor kaže, bodo postali vsakoletni sestanki ZSV pravi tabori slovenskih mož in mladeničev bivših vojakov. Med tem ko se je udeležilo slavlja častno število obivših vojni kuratov, bilo jih je okrog 20, smo pa pogrešali bivših slovenskih častnikov, posebno iz Štajerske. Vsa prireditelja pa je pokazala, da je ZSV organizacija miru in bratstva, ljubezni do še živčih trpinov svetovne vojne in spomina in hvaležnosti do rajnih slovenskih vojakov.

Blagoslovitev Katoliškega doma v Ljutomeru dne 8. septembra se utesne razviti v veličastno manifestacijo krščanske misli. Od blizu in daleč se priglašajo udeleženci. Manifestirala bo v prvi vrsti katoliška mladina, saj je novi dom v prvi vrsti namenjen njej! V domu se ji bodo odprli novi viri, kjer bo lahko črpala izobrazbo, navdušenost za krščanske ideale. Ljutomerska dekleta že ves teden po vaseh obširne Ljutomerske župnije pridno pletejo vence, da bo novi dom tudi dostojno okrašen. Vse, mlado in staro, tekmuje med seboj, da ta dan dostojno proslavi. — Spored: Zjutraj ob sedmih bomo na glavnem kolodvoru sprejeli došle goste in udeležence. Udeleženci iz Maribora, Ljubljane in Ormoža lahko tudi pridejo z vlakom, ki dospe v Ljutomer ob 9.44. Ob pol 10. uri se zberemo pri domu, odkoder bomo šli skupno k sv. maši, ki bo ob 10. uri v župnijski cerkvi. Po svetem opravilu bo slovesna blagoslovitev doma, kjer bo po končanih obredih imel slavnostni govor predsednik Prosветne zveze dr. Josip Hohnjec. Popoldne ob pol 3. uri litanije v župni cerkvi; ob pol 4. uri pa javna telovadba Ljutomerskega Orla s sodelovanjem celega okrožja. Na programu je veliko novih točk. Po telovadbi je prosta zabava. Za okrepčila bo obilno poskrbljeno. Poleg pristnega Ljutomerskega vinca bodo tudi prleški krapci. — Polovična vožnja je dovoljena; (z odlokom min. za promet z dne 8. avgusta št. 22.816.) Vsak udeleženec kupi pri vstopni postaji cele enosmerne, na obratni strani z vlažnim postajnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi na prireditvi tudi za povratek. Vabimo vse prijatelje katoliške mladine, da se blagoslovitve obilno udeležijo!

Slovesna blagoslovitev Katoliškega doma v Šmarju. V nedeljo, dne 30. avgusta, je bil prelepi Katoliški dom na najslavesnejši način ob navzočnosti ogromne množice po preč. g. Vrežetu Janezu blagoslovljen. Ker je bila ta

slavnost nekaj posebnega, priobčimo v prihodnji številki celi potek slavlja.

Tabor Marijinih družb za dravskopoljsko (hočko) dekanijo in sosedne župnije se vrši v nedeljo, dne 6. t. m., v Marijini cerkvi v Slivnici pri Mariboru. Začetek ob 10. uri dopoldne. Govoril bo č. g. p. Pavel iz Maribora, po slovesni službi boži bo shod z govori, deklamacijami in petjem, ob pol treh popoldne slovesne večernice. Iskreno vabi k obilni udeležbi — odbor.

Naši študentje so večinoma sinovi nepremožnih kmetov in delavskih družin. Zato morajo živeti v pomanjkanju, pri čemer trpi njih zdravje in študij. Vse z večjim uspehom in veseljem bi lahko marsikdo študiral, če bi ga ne tlačila skrb, kako bo prvega plačal hrano in stanovanje. Olajšamo pa jim lahko ta težavni položaj s tem, da podpiramo Dijaško podporno društvo v Ljubljani, ki oskrbuje hrano in daje podpore študentom. Kupujmo srečke dobrodelne loterije tega društva. Loterija obsega nad 1000 krasnih dobitkov med njimi nov Fordov avto, vreden 42.000 D, konj kočijo, celotna sobna oprava, slamoreznica, kolo, radio-aparat, kuhinjska oprava, obleke, fotografski aparat itd.

Alešovec in Cankar sta klasično spisala življenje slovenskega študenta. Pri vsej svoji nadarjenosti in vselem, šaljivem značaju ima vedno v žepu strašanski »vacuum«, ki ga je nekdo hudomušno krstil za »permanetno žepno sušico«. Kakor je bilo nekdanj, tako je tudi sedaj. Naši študentje, posebno akademiki, se morajo stalno boriti z revščino. V tem položaju jim je veliko pomoč Dijaško podporno društvo v Ljubljani, ki vzdržuje v Marijanišču dijaško menzo, daje podpore in posojila. Da bi moglo ta namen bolje doserati, je priredilo letos to društvo dobrodelno loterijo z nad 1000 dobitki. Prosimo prijatelje našega dijaštva, da z nakupovanjem srečk podpirajo to velevažno in potrebno ustanovo, naše Dijaško podporno društvo.

Glej, stvarnica vse ti ponudi, le jemat' srečk ne zamudi! Tako pravi marsikdo, ko prebere dolgo vrsto bogatih dobitkov, pripravljenih za loterijo Dijaškega podpornega društva v Ljubljani. Tu dobiš vsakovrstna vozila. Če hočeš biti zelo nobel, zadeni nov, eleganten Fordov avto, vreden 42.000 D; če se ne voziš rad z železnim konjem, lahko dobiš tudi pravega živega s kočijo vred. Če si pa še bolj skromen, ti bo morda zadostovalo samo kolo. Če pa še tega ne maraš, zadeneš lahko vsaj par čevljev, pa jo mahni peš! — Seveda so tudi druge panoge enako zastopane. Tu te čakajo na primer cela kuhinjska oprava, kuhinjska posoda, električni kuhalniki, tehtnice, fino jedilno orodje, stroj za sekanje mesa, tudi »Slovenske kuharice« ne manjka zraven; kje je ta, pa mora biti tudi prava pravcata — prekaljena gnjat. Vse to lahko dobiš in poleg tega te lahko sreča še v tisoč drugih oblikah, ki jih nudijo dobitki Dijaškega podpornega društva. Če te pa vse to ne oama, pa kupi srečko zato, ker s tem podpiraš naše študente!

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru, ki je bila doslej dvoletna, se je spremenila v enoletno. Pogoji za sprejem so razpisani tudi v »Kmetovalcu« z dne 15. avgusta t. l. Prošnje za sprejem se morejo poslati še do 1. oktobra, ker je začetek novega šolskega leta za novince položen na prve dni meseca novembra, o čemer se bo vsakega prošilca posebej svoječasno točno obvestilo.

Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo ima svojo glavno letno skupščino v soboto in nedeljo 5. in 6. septembra 1925 v Ljubljani. Pričetek 5. septembra ob 11. uri v dvorani Kmetijske družbe, Turjaški trg 3. Dnevni red prvega dne obsega poleg formalnosti važna stanovanja in druga vprašanja (7 samostojnih referatov, več predlogov itd.) in se vabijo za to vsi člani in polnoštevilno udeležbo. 6. septembra se vrši ogled vele sejma, razstave živine ter ev. skupni poučni zlet. Ko nam četrtinska vožnja ni bila dovoljena, se je poslužilo 50 odstot. vozne ugodnosti z legitimacijo za velesejane. Tovariši, ki reflektirajo na skupni obed ter na predčišče (od 5. na 6. septembra), pa to še niso naznanili na čelstvu, naj sporoče to nemudoma tov. V. Rohrmann kmet. svetniku, Ljubljana, Turjaški trg 3.

Motorna kolesa po 10 dinarjev! Dne 30. t. m. se v žrebanje srečk loterije Jugoslovanske Matice. Glavne dobitke tvorita dva motorna in 25 navadnih moških in ženskih koles. Dobitki so iz priznane najboljše svetovne tvornice »Peugeot«. Cena posamezni srečki, kojih število zelo omejeno, je 10 dinarjev. Na prodaj so pri vseh družnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji in v pisarni Jugoslovanske Matice v Ljubljani.

Higijska razstava na veslesejmu. Po otvoritvi veslejske se je vršila otvoritev higijske razstave, ki je otvoril gospod inspektor ministrstva narodnega zdravlja, dr. Katičič. Ob tej priliki je govoril minister trgovine dr. Krajač, ki je v svojem govoru povdarjal potrebo higijske razstave posebno za pravilno zdravstveno vzgojo mladine. Izjavil je, da Slovenci prednjačijo tudi v tem oziru, kajti Slovenci izvrše delo, nato pa povspno na gore ter od zgoraj pogledajo, kaj so izvršili. Izjavil je željo, da se pošlje kopija te razstave v Beograd. Otvoritvi so prisostvovali vsi častni gostje, ki so prisostvovali otvoritvi veslejske. Vsi so se dolgo zamudili v razstavi, kajti gospod minister kot tudi ostali gostje so se hoteli o vseh oddelkih podrobno informirati. Razstavo je priredil državni higijski zavod v Ljubljani. Sodelujejo pa naslednji zavodi: Državni higijski zavod, Zavod za socialno higijsko zaščito, Histološki institut medicinske fakultete in ženska bolnica, vsi v Ljubljani; dalje Ambulatorij za spolne bolezni in kirurški oddelek Splošne bolnice v Mariboru, Pasteurjev zavod v Celju. Uspeh lanskeletne razstave ob priliki veslejske, ki jo je obiskalo nad 40.000 ljudi, je dal prirediteljem nalogo, da ob času letošnjega veslejskega

sejma prirede novo higijensko razstavo večjo in popolnejšo. Kot kažejo prvi utisi, se jim je to v polni meri posrečilo. Lajška kot tudi strokovna kritika sta polni hvale in iskrenih čestitk prirediteljem. Na razstavi je stalno zdravnik Higijenskega zavoda, ki demonstrira razstavljene predmete. Kot čujemo, se bodo tekom razstave vršila vodstva po razstavi z natančnejšo razlago posameznih oddelkov. Zasluga, da je razstava tako lepo prirejena, gre gospodu inspektorju ministristva narodnega zdravlja dr. Katičiču in vodji higijenske razstave, gospodu dr. Ivo Pireu ter ostalim predstojnikom sodelujočih zavodov. Kako zelo se naše ljudstvo za to razstavo zanima, kaže dejstvo, da je bilo v poldrugem dnevu nad 4200 obiskovalcev.

Delavski dan v Mariboru.

Vsak skrben gospodar popravlja sproti svojo hišo, da mu nudi vedno udobno in prijetno bivališče. Ako bi dalje časa zanemarjal popravila, bi se moglo zgoditi, da bi se kakega lepega dne stavba zrušila nad njegovo glavo in družino.

Vsaka pozemeljska stvar potrebuje neprestanega, vstrajnega in solidnega obdelovanja, popravljanja in izpopolnjevanja, da more služiti svojim namenom, tako še posebno tiste uredbe, ki dajejo temelj vsem drugim stvarjem, od katerih je odvisen ves duševni in gospodarski blagor ne samo posameznikov, temveč celih stanov in družbe.

Tako veličastna uredba, ki drži blagor celega stanu in po stanu celega slovenskega naroda, je naša delavska stanovska organizacija. Kakor hiša gospodarjeva potrebuje še bolj paznje, vestnega popravila, izpopolnjevanja, ker pri delavski organizaciji ne gre samo za to, da jo ohranimo celo, močno in solidno, kakor je ravno ta trenutek. Delavska organizacija mora nuditi stanovanje tudi našim dušam. Duša človeka pa ima mnogo globlje potrebe, kakor vsaka druga snovna stvar. Treba mnogo premišljevanja, globokega znanja, spoznavanja samega, velike prostodušne odkritostnosti in še več volje za preustvaritev in preroditev za sedanji čas.

Po bliskovo gre mimo nas naš delavski, vseh živih dan! Vsa dan stojimo pred novimi vprašanji, v novih duševnih in socialnih težkočah. Potrebujemo duha Avgustinovega, da spoznava pravilno svoj položaj in volje svetnikov, da z neupogljivo kretnjo udejstvimo svoje načrte. Da bomo kos času in prilikam, treba da od vseh strani pregledamo stavbo naše delavske organizacije, spoznamo vse vrzeli, najdemo pa tudi sredstev, da ohranimo našo delavsko organizacijo ne samo v sedanjem stanju, temveč jo še izpopolnimo, razširimo, poglobimo, da bo kakor mesto na gori, ki se od daleč vidi, da bo kakor nočni svetilnik ob razburkanem morju življenja, metajoč na brezmejno razdalje žarke luči, spoznanja in gospodarske moči sedanjemu, na življenje in smrt se borečemu delavstvu.

Delavci, vi gradite te stavbe, ali so vaši načrti previsoki, vaš pogled v sijajno bodočnost preoptimističen? Nikakor ne! V naših žilah polje nova kri, mi smo židane volje, ker čutimo v sebi moč in od zgoraj od Boga poklic, da udejstvimo ta svoj program.

Delavci, 7. in posebno 8. septembra naj nihče ne ostane doma. Ta dan bo naš dan, naš dan dela na naši stavbi bodočnosti našega delavskega stanu. Zato vsi iskreni graditelji, zidarji in stavbarji dobrodošli!

Dnevne novice.

Nitti pride v Jugoslavijo. Beograjski listi poročajo, da pride na jesen v našo državo bivši italijanski ministrski predsednik Nitti. Pri nas se bo zadržal dalje časa ter bo priredil več predavanj o političnem položaju in o propadanju liberalizma v Evropi.

Jesensko romanje v Rim. Hrvatski katoličani pripravljajo na jesen drugo veliko svetoletno romanje v Rim. Prva romarska skupina je bila v Rimu skupno s slovensko. Odpeljejo se iz Zagreba 13. t. m. in vrnejo se 23. septembra.

Nemški kapital v naši državi. Med inozemskim kapitalom, ki prihaja v našo državo, je vedno več nemškega. Nemške veletvrdke so si zasigurala že v lepem delu naše industrije večino delnic in tudi nova podjetja so v veliki meri last Nemcev. V Črni gori so zadnje čase odkrili v občini Tudževina manganovo rudo, v Zagorju boksit in pri Baru petrolej in asfalt. Za ta odkritja se je zanimala nemška tvrdka Krupp, ter si je že pridobila pravico za eksploatacijo.

Justifikacija. Dne 20. avgusta je bil v Štipu v južni Srbiji ustreljen morilec komitske vojvode Miščevića Čiro Gligorović. Obsojenca so peljali v avtomobilu pod nadzorstvom žandarjev in uradništva izven mesta, kjer ga je že čakal izkopen grob. Ko mu je bila na kraju usmrtitve prečitana smrtna obsodba, ga je vprašal navzoči duhovnik, ali se kesa, ker je umoril človeka. Obsojenec je zanikal vprašanje, stopil v izkopani grob, a oči si ni pustil zavezati. Štirje žandarji so ga ustrelili. Velika senzacija je za prebivalce Štipa, ker se jih ni prav nič obvestilo, kedaj in kje bo ustreljen Gligorović.

Težka nesreča v Beogradu. V Beogradu se je dogodila pri graditvi paviljona splošne bolnice težka nesreča. Paviljon je skoraj dozidan in delavci so delali na visokem, do drugega nadstropja segajočem odru. Nenadoma se je pa oder zrušil ter pokopal pod seboj 6 delavcev in 2 delavki. V strašnem stanju so jih izvlekli izpod razvalin ter prepeljali v bolnico, toda ni upanja, da bi okrevali.

Toča ubila dve osebi. V Bački je pretekle dni besnel strahovit ciklon, o katerega katastrofalnih posledicah smo že poročali. V Starem Svcu sta ob tej priliki zgubila življenje dva kmeta, katera je ubila toča. Delala sta na polju, kjer ju je zatekla nevihta; toča je padala silno debela in predno sta kmeta dospela v zavetje, sta se vsled udarcev ledenih grud onesvestila ter obležala na tleh, kjer ju je zalila voda.

Dijakom in staršem priporočata Tiskarna sv. Cirila in nje **podružnica** v Aleksandrovi cesti št. 6 šolske knjige za vse šole kakor tudi svojo bogato zalogo vseh šolskih potrebščin. Podjetje se bo potrudilo za ceno, točno in solidno postrežbo. Ker je ob začetku šolskega leta naval na prodajalno vedno silno velik, zato vljudno prosimo cenj. gg. dijake in njih starše, ki stanujejo v Mariboru, da se oskrbijo s knjigami in šolskimi potrebščinami že zdaj pred začetkom šolskega leta ter se na ta način pozneje izognejo dolgotrajnemu čakanju.

Borza (Avala): Zagreb (devize): Pariz 265 do 269, London 271.32 do 273.32, Newyork 55.575 do 56.175, Milan 213 do 215.40, Berlin 1328.25 do 1338.25, Zürich 1081.75 do 1089.75, Amsterdam 2248 do 2258, Praga 164.93 do 166.93, Wien 7.8575 do 7.9575, Budapest 0.0786 do 0.0796; valute: Dolar 55 do 55.60, lira 211.80 do 214.20. — Zürich zaključni: Beograd 9.225, Pariz 24.25, London 25.09, Newyork 516.70, Milan 19.55, Prag 15.30, Wien 72.73, Budapest 0.00765, Berlin 123, Brüssel 23.30, Madrid 73.90, Amsterdam 208, Varšava 102.50, Bukarest 2.55, Sofija 3.75, Atene 7.65.

»Budha« čaj na ljubljanskem velesejmu, oglejti si H paviljon št. 461 do 465.

Štiri nesrečne žrtve Žerjavovega režima.

Poštni uradniki Klemenčič, Majhen, Zagorski in Šuman zopet premeščeni v Slovenijo.

Ko je jeseni leta 1924 prišla na vladno samostalno-demokratska stranka, je zapela šiba brezvestnega maščevanja nad državnimi uslužbenci, ki niso bili poslušni pristaši te stranke. V Mariboru je permanentno zboroval koncilij ljudi, ki so v svoji strankarski strasti šli tako daleč, da so skovali hudobni načrt: klerikalce, davidovičevce vržimo ven iz Slovenije! Blizu kolodvorske pošte so se zbrali ljudje, s črno, hudobno dušo: Določili so štiri žrtve. Poštni uradniki Klemenčič, Majhen, Zagorski in Šuman morajo v Srbijo! Vsi štirje so stari, pošteni, mirni, najbolje kvalificirani uradniki! Ničesar drugesa niso zagrešili, kakor to, da se niso hoteli vpisati in prisesti v samostalno-demokratsko stranko. Spoštovali so svobodo mišljenja! Radi te lepe lastnosti jih je obsodil koncilij hudobnih, brezsrčnih ljudi (morda celo kolegov), da morajo v sredi najhujše zime proč od svojih žen in otrok trije na Balkan, a eden v bosanske hribe! Ljudje s črno ovaduško dušo se niso usmili ne bolnih žen, ne nedolžnih otrok! Kaj njim mar vse to! Človek, ki ima kamen v prsih, namesto srca, je v stanu napraviti svojemu tovarišu najhujše! Uboge žene in matere so hodile od Poncija do Pilata prositi: Usmilite se vsaj nas in nedolžnih otročičev! Klemenčič ima v Mariboru svojo hišico, bolešno ženo in dva otroka, ki pohajata v srednje šole; Majhenu istotako žena boleha ter ima veliko familio, Zagorski kopico otrok. Oba sta imela stalno stanovanje v Mariboru, iz katerih so hoteli po premostitvi neusmiljeno pregnati še njih rodbine. Šuman je bil leta 1924 imenovan za vodjo pošte v Sv. Lenartu v Slov. goricah. Ima tam malo hišico in nekoliko posestva. Tam stanuje njegova številna družina! Šuman je lenarčki rojak, poštenjak, miren, ni se brigal za politiko. A eden kardinalni greh je imel na svoji vesti: Ni se hotel vpisati v organizacijo SDS, ni hotel postati orjunaš! Kar brzojavno se je premestilo Šumana daleč v — Niš! Pregnani so s svojo skromno plačo komaj izhajali tu doma. Na njih novih mestih pa niso

imeli nič za se dovolj! Žene, otroci, starši pa naj krepajo?

Ne bom nikdar pozabil trenutka, ko je k meni na dom prišla uboga žena enega izmed štirih nesrečnih žrtev. Sklenila je roke in zaplakala, da bi se je moral usmiliti kamen na cesti! Rekla mi je: »Gospod poslanec! Hodila sem prositi one, ki so zakrivali in predlagali premestitev moža na Balkan, opisala sem jim gorje, ki tepe moža, mene in otročiče. Opisala sem jim, da trpimo glad, a najhujše je to, da nam je nasilnim potom odtrgan mož, oče! Nič nisem opravila ne pri dr. P., ne pri dr. J., ne pri J. N.! Naletela sem na sama okamenela srca! Pri teh ljudeh ni sočutja do bližnjega; imam ta občutek, da imajo okamenela srca! Skušajte nam pomagati vi«

Dasiravno nisem bil v vladni stranki, vendar sem obljubil trpeči ženi in materi, da bom napel vse sile, da se krivica, katero so storili samostalni demokrati, popravi.

Prejšnji minister pošte, sicer radikal, a pošten starina, g. Velja Vukičević prvotno ni hotel nič slišati o premestitvi. Skliceval se je, da ima politično eksploatacijo Slovenije — dr. Gregor Žerjav. Nisem odnehal. Kjerkoli sem dobil ministra, povsod in vedno sem mu opisoval krivico, ki se godi omenjenim 4 žrtvam. Ko se je stališče Žerjavovo omajalo, je postal gospod minister bolj dostopen. Ko ga dobim 1. julija v narodni skupščini, mi na mojo intervencijo pravi: »Naj bo! Da bom imel vendar enkrat mir pred vami, bom odredil, da prideta Klemenčič in Majhen zopet nazaj v Maribor.« — Kmalu na to sta bila oba premeščena nazaj v Slovenijo. Ostala sta še Zagorski in Šuman. Na prošnje njunih družin in prijateljev sem storil vse, da rešim tudi ta dva. V nedeljo, dne 30. avgusta dobim iz kabineta ministra pošte naslednjo depešo:

»Žebot, narodni poslanec, Maribor. Zagorski premeščen za Maribor, a Šuman za Sv. Lenart. Rešenje ministra broj 33245. Šef kabineta Kodžič.«

Tako je vendarle pravica zmagala. Pregnani možje in družinski očetje se po tridesetletnem pregnanstvu vrnejo k svojim ženam in otročičem. Kaj pravijo sedaj ovaduhi, ljudje s črno dušo?

Samostalni demokrati imajo za državnega uslužbenca samo prazne obljube in maščevalni bič.

Franjo Žebot, narodni poslanec.

Iz Maribora.

70letnica Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Mariboru. Vsled nepredvidene zapreke se služba božja v nedeljo ne začne ob osmih, kakor je v sporedu, ampak šele ob pol devetih. — Odbor je izdal nekaj zgodovine Katol. društva rokodelskih pomočnikov v Mariboru. Brošurica slika v kratkih potezah začetek, delovanje in razmere mariborskega društva v času 70 let njegovega obstanka. Ne samo bivši in sedanji člani tega društva, ampak vsi prijatelji katoliškega rokodelstva bodo radi posegali po knjižici v spomin in pa tudi zato, ker čisti dobiček pride v društveno blagajno. Knjižica, ki stane 2 dinarja, se dobi pri društvenem odboru in v Cirilovi tiskarni. — Društveni izlet v ponedeljek, dne 7. t. m., k elektrarni na Fali in k Sv. Duhu na Ostrem vrhu bodeta že zato zanimivi, ker bodo izletniki imeli priložnost, nazaj grede ogledati tovarno dušika v Rušah. Za obrtnike je tovarna že vsled tega zanimiva, ker je ves obrat, tudi razne delavnice, mizarška, strgarska, kovaška itd., električen. Fala in Ruše sta vredni, da se ogledata pri vsakem vremenu.

Glede združitve I. in II. deške ljudske šole prihajajo od raznih strani pritožbe in tehtni pomisleki. Inicijator te združitve se ne bo mogel postavljati z zaslugo, da si je mesto prihranilo eno upraviteljsko doklado od 100 dinarjev in da bo za združeno šolo zadostoval samo en sluga. Ta sluga bi se z delom naravnost ubil. Ko je doslej moral kuriti 14 peči in pospravljati toliko in toliko sob, bi imel potem skoraj še enkrat toliko dela. Nadalje bi bili razredi prenapolnjeni in starši protesti-

Pozor!

Dijaki! Starši!

TISKARNA SV. CIRILA v Mariboru, Koroška cesta šte. 5
in njena

PODRUŽNICA v Mariboru, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo

ima na razpolago:

1. vse šolske knjige

za gimnazijo, realko, učiteljske, trgovsko šolo, za meščanske in osnovne šole.

2. vse druge šolske potrebščine

kakor: risalne sklade, risalne deske, risala, risanke, risalni papir, zvezke, radirke, svinčnike, peresa, tuše, črnilo, rudečilo itd. — Cene zmerne. — Postrežba točna.

Za obilen obisk se priporoča cenj. dijaštvu in staršem:

PODRUŽNICA CIRILOVE TISKARNE,
Aleksandrova cesta 6.

TISKARNA SV. CIRILA,
Koroška cesta 5.

rajo z vso pravico proti temu ter pričakujejo, da bo iniciator te združitve pri svoji pedagoški naobrazbi in poklicu uvidel težke posledice takega koraka. Pomisliti je treba tudi na to, da se združi prav lahko, a da bi bilo silno težko pozneje enkrat vsled vedno večjega števila učencev in vsled do neznosnosti napolnjenih razredov vzpostaviti zopet prvotno stanje. Kakor bi višje oblasti združitev brez vsega potrdile, tako bi se težko od njih dobilo dovoljenje za zopetno razdelitev, katere potreba se lahko že sedaj predvideva. Pragersko na primer se že od prevrata bori za samostojno šolo, našli bi se še pa drugi primeri v dokaz, da ne kaže odpravljati nekaj, kar že imamo. — tgr

Smrt uglednega Mariborčana. V Leipzigu v Nemčiji je umrl vsem Mariborčanom znani trgovec gospod Karl Pirchan. Nahajal se je na trgovskem potovanju, na katerem ga je zatekla tragična usoda. Rajni Pirchan je pred vojno in med vojno posedoval v Gosposki ulici skupno s svojim bratom veliko trgovino, katero pa je po preobratu opustil.

Pojasnilo k pozivu na upnike bivše vojne realke. — V zadnji številki je izšel poziv na obrtnike, ki so leta 1921 in 1922 izvrševali razna naročila komande tedanje vojne realke v Mariboru, a še do danes niso plačani. Ker je znano, da je bil tudi podpolkovnik v pok. g. Davorin Žunkovič poveljnik vojne realke, ugotavljamo tem potom, da je bil gospod Žunkovič, že leta 1919 prestavljen v Srbijo in da je od njega prevzel poveljstvo vojne realke konjeniški polkovnik g. Jakovljevič. — tgr

Čebelarstva podružnica za Maribor in okolico valbi vse člane in prijatelje za v nedeljo, dne 6. t. m., popoldne, v slučaju slabega vremena za na praznik, dne 8. septembra, k sestanku pri čebelnjaku g. Ivana Šiška v Bistrici. Odhod s koroškim vlakom ob 13.42 z glavnega kolodvora.

Mariborsko narodno gledališče. Dne 24. avgusta t. l. se je vršil redni občni zbor Udruženja gledaliških igralcev SHS, mestni odbor Maribor. Vsled nepredvidenih zaprek se mariborski mestni odbor ni mogel udeležiti glavne skupščine, ki se je vršila od 10. do 12. avgusta t. l. v Beogradu na način, ki bi bil v skladu s splošnimi interesi članstva in gledališča. Izredno zanimanje glavne skupščine v Beogradu za prilike in potrebe mariborskega gledališča in njega članstva se je pokazalo s tem, da je bil na redni občni zbor poslan v Maribor kot delegat zaslužni organizator gledaliških igralcev in član zagrebske opere g. Joco Vijanovič, ki je obrazložil pomen našega Udruženja, posebno z ozirom na gledališki zakon in s tem združenim razvrščanjem igralcev, povdarjajoč, da je Udruženje najmočnejši in kot prvi poklican branilec in propagator gledališke umetnosti v naši kraljevini, da je njegova naloga, da z disciplino svojih članov in solidarno z upravami dvig ne moralni in materijalni položaj tako igralcev, kakor tudi gledališča. V novi odbor so bili enoglasno izvoljeni: predsednik g. Pavel Rasberger; tajnica: gđ. Elvira Kraljeva, blagajnik: g. Milan Pirnat; odbornika: ga. Bukšekova in g. Rade Železnik.

Dekliški zavod »Vesna« v Mariboru. Vpisovanje v gospodinjstvo in obrtno šolo se vrši dne 12. t. m., od 10. do 12. ure, v pisarni vodstva. Dne 15. septembra se prične redni pouk. Dne 1. oktobra se otvori tečaj za umetno-obrtno risanje in za ročna dela. Interne gojenke gospodinjške šole plačujejo mesečno vstevši šolnino 950 din. Natančnejše informacije daje vodstvo »Vesne«.

Avstrijski vizum kakor tudi sejmska legitimacija za posetnike 9. mednarodnega dunajskega velesejma od 6. do 12. septembra 1925 se dobe pri tvrdki Stevo Tončič, medjunarodno odpremništvo, Maribor, Aleksandrova cesta 44-II. Cena vizuma je 15 D a sejmski legitimaciji 40 D, ter na podlagi iste znatno znižana vožnja. Istočasno se naznanja, da bode pisarna gori navedene tvrdke v nedeljo, 6. t. m. in torek (na praznik) odprta v svrhu prodaje vizuma in semjskih legitimacij od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure. Vsa podrobnejša pojasnila se dobe pri omenjeni tvrdki.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

46

»Srečno voznjok!« je zaklical stric s terase, ko je zagledal v luninem svitu čoln iz Luizo, ki je sedela spredaj. Nasproti temnemu Bisnagu se je svetlikala vsa Valsolda od Niscioree do Caravine v luninem svitu. Vsa okna v Orii in Albogasiu, oboki vile Pasotti, bele hišice v oddaljenih krajih Castella, Casarica, S. Mametta, Drana, vse je kakor začarano zrlo v veliko nepremično oko mrtvega obraza na nebu.

Franco je položil vesla v čoln. »Poj«, je rekel.

Luiza se nikdar učila petja, a je imela sladke mezzosopran, sijajen posluh in je znala mnogo napevov iz oper, katere se je naučila od svoje matere, ki je slišala Grisi, Pasta, Malibran, v dobi, ko je bila italijanska opera na višku.

Zapela je napev iz »Ane Boleyn«:

»O pelji me nazaj
v rodni kraj...«

pesem duše, ki gre najprej navzdol, in se polagoma preda v največji sladkosti ljubezni, potem pa se v njenem objemu v strastnem hrepenenju dvigne proti daljni visoki svetlobi, ki še manjka njeni popolni sreči. Pela

je in Franco je ves zamaknjen sanjal, da ona hrepeni, da bi bila združena z njim tudi z onim vzvišenim delom duše, ki mu je bil do tedaj pridržan, da hrepeni po tem, da bi jo on vodil v tej popolni združitvi proti cilju njegovega ideala. Solze so ga dušile; in valčki jezera in turobno visoko pogorje in vse stvari, ki so nepremično zrle v luno in lunina svetloba sama, vse se mu je napolnilo z njegovim nepopisljivim čustvovanjem. Ko so se za trenutek zasvetile srebrne lučice tam od raztrgane slike ozvezdja prav do Bisnaga, pa notri do temnega zaliva Doi, je bil od tega ganjen, kot od skrivnostnih, a njega se nanašajočih znamenj, ki sta jih povzročila jezero in luna. Luiza pa je končala svojo pesem:

«Do zelenih platan,
do tihe reke,
kjer vzdihne se naši
še čujejo...»

Pasottija glas je zaklical s terase:

»Dobro!«

In stričev glas:

»Tarok!«

In hkrati so se začuli udarci vesel čolna, ki je prihajal iz Porlezze, začul se fagot, ki je oponašal napev iz Ane Boleyn. Franco, ki je sedel na krmi čolna, je skočil pokonci in veselo zaklical:

»Halo!« In lep bas je odgovoril:

«Dober večer
gospodje vi,
dober večer,
dober večer.»

Bili so njegovi prijatelji z jezera Como, odvetnik V. iz Varenne in neki Pedraglio iz Lovenca, ki so prišli javno radi glasbe, skrivaj pa radi politike. Za to skrivnost je vedela samo Luiza.

Tudi s terase so zaklicali:

»Dobro, don Basilio? — Dobro fagot!« In v posledkih se je čul glas nekega gospoda, ki se je branil taroka: »Ne, ne, cenjeni gospod kontrolor, pozno je že, ne morem ostati, res ne morem dalje ostati. O Bog, o Bog odpustite me, ne morem, ne morem; cenjeni gospod inženjer, vam se priporočam.«

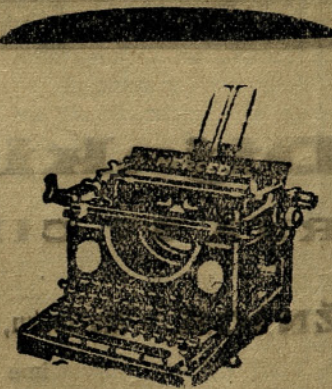
A niso popustili in prisilili so človečka, da je igral. A obljubili so mu, da bodo igrali samo dve igri. Globoko je vzdihnil in sedel k mizici z inženjerjem, Pasottijem in Pedragliem. Franco je sedel h klavirju in odvetnik s fagotom poleg njega.

(Dalje prihodnjič.)

Vinotoč »Šta'erska klet«, Maribor, podzemeljski prostori Narodnega doma. Belo in črno vino ter jabolčnik. Podzemeljsko kegljišče. Mizla in topla jedila. Sprejemajo se abonenti na celodnevno hrano za 10 din. Vinotoč tudi čez ulico. Več sob za društva, klube, seje, sestanke in shode. Priporočata se Andrej in Mara Oset. 419 4—1

Tekma za stanovanje. Pri kreditni in stavbeni zadrugi »Moj mir« se vrši tekma z hranilnimi vlogami za stanovanje. Najboljši tekmeči pridejo še letos pod svojo streho. 418

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

MERCEDES

pisalni stroj.

Ivan Legat, Maribor,
specijalist za pisarn. stroje

Vetrinjska ulica 30
telefon 434.

Velesejm: Ljubljana, pav. E 24, 26

Solske torbice, mape in jermeni za knjige, nahrbtniki, kakor tudi različni kovčki in torbice za potovanje priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Slager-Trio »Santo-Ledovski-Šimek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1.

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Jabolka

namizna zimska trgana (zdrava in neobtolčena) kupuje drobno in debelo po dnevni ceni

FR. RUDL,

veletrgovina s sadjem,

Aleksandrova cesta 35, Maribor, Aleksandrova cesta 35
(poleg hotela »Meran.«)

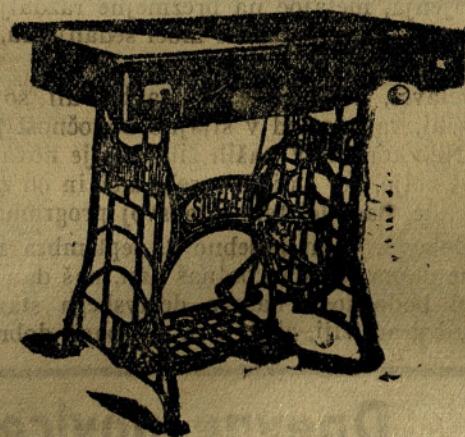
Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarских potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 9

Najpopolnejši Stoewer šivalni stroj

15letno jamstvo!

15letno jamstvo!

s pogreznjivim transporterjem (glabeljc). Z odnosnim premikom, je pripravljen za šepanje, vezenje ali šivanje.

LJUDOVIK BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6/L.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 R. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%
oziroma po dogovoru.

Somišljeniki, širite naše liste!